

2.4.18 Ταῦτα δ' εἰπὼν καὶ μεταστραφεὶς πρὸς τοὺς ἐναντίους, <u>ἡσυχίαν εἶχε</u>· καὶ γὰρ ὁ μάντις παρήγγελλεν αὐτοῖς μὴ πρότερον ἐπιτίθεσθαι, πρὶν [ᾶν] τῶν σφετέρων ἢ πέσοι τις ἢ <u>τρωθείη</u>· «ἐπειδὴν μέντοι τοῦτο γένηται, ἡγησόμεθα μέν», ἔφη, «ἡμεῖς, νίκη δ' ὑμῖν ἔσται ἐπομένους, ἐμοὶ μέντοι θάνατος, ὥς γέ μοι δοκεῖ»· 2.4.19 Καὶ οὐκ ἐψεύσατο, ἀλλ' ἐπεὶ ἀνέλαβον τὰ ὄπλα, αὐτὸς μὲν ὥσπερ ὑπὸ μοίρας τινὸς ἀγόμενος ἐκπηδήσας πρῶτος, ἐμπεσὼν τοῖς πολεμίοις ἀποθνήσκει, καὶ τέθαιπται ἐν τῇ διαβάσει τοῦ Κηφισοῦ· οἱ δ' ἄλλοι ἐνίκων καὶ κατεδίωξαν μέχρι τοῦ ὀμαλοῦ. Ἀπέθανον δ' ἐνταῦθα τῶν μὲν τριάκοντα Κριτίας τε καὶ Ἰππόμαχος, τῶν δὲ ἐν Πειραιεῖ δέκα ἀρχόντων Χαρμίδης ὁ Γλαῦκωνος, τῶν δ' ἄλλων περὶ ἐβδομήκοντα. Καὶ τὰ μὲν ὄπλα ἔλαβον, τοὺς δὲ χιτῶνας οὐδενὸς τῶν πολιτῶν ἐσκύλευσαν. Ἐπεὶ δὲ τοῦτο ἐγένετο καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπεδίδοσαν, προσιόντες ἀλλήλοις πολλοὶ διελέγοντο. 2.4.20 Κλεόκριτος δὲ ὁ τῶν μυστῶν κῆρυξ, μάλ' εὐφωνος ὢν, κατασιωπησάμενος ἔλεξεν· «Ἄνδρες πολῖται, τί ἡμᾶς ἐξελαύνετε; τί ἀποκτεῖναι βούλεσθε;	2.4.18 Αὐοὺ εἶπε αὐτὰ καὶ ἐστρεψε το πρόσωπό του πρὸς το μέρος των εχθρών, <u>περίμενε</u>¹. Γιατί και ο μάντης τους συμβούλευε να μην κάνουν επίθεση πρωτύτερα, παρά όταν ἢ σκοτωθεῖ κάποιος ἀπὸ τους δικούς τους ἢ <u>τραυματιστεῖ</u>. «Ὅταν ὁμως συμβεῖ αὐτό², εμεῖς θα προχωρήσουμε μπροστά³, εἶπε, κι εσεῖς που θα ακολουθεῖτε θα ἔχετε τη νίκη, εγὼ ὁμως⁴ τον θάνατο, ὁπως τουλάχιστον προαισθάνομαι». 2.4.19 Και δεν διαψεύστηκε⁵ (ο μάντης), ἀλλὰ μόλις πήραν τα ὄπλα, ο ἴδιος, σαν να σπρωχνόταν ἀπὸ κάποια μοίρα, αφού πρῶτος πήδηξε με ορμὴ μπροστά, σκοτώνεται, αφού ἔπεσε πάνω στους εχθρούς, και ἔχει ταφεῖ στο πέρασμα του Κηφισοῦ. Οι ἄλλοι ὁμως νικούσαν και καταδίωξαν (τους εχθρούς) ως το ἰσιωμα. Και ἐδὼ σκοτώθηκαν ἀπὸ τους τριάκοντα ο Κριτίας και ο Ἰππόμαχος, και ἀπὸ τους δέκα ἀρχόντες του Πειραιά ο Χαρμίδης ο γιος του Γλαῦκωνα και ἀπὸ τους υπόλοιπους περίπου εβδομήντα. Και πήραν βέβαια τα ὄπλα (των εχθρών) ὁμως ἀπὸ κανέναν σκοτωμένο πολίτη δεν αφαίρεσαν τους χιτῶνες. Και ὅταν ἐγινε αὐτό και οι ἀντίπαλοι ἀπέδωσαν τους νεκροὺς ὑστερα ἀπὸ συμφωνία⁶, πολλοὶ πλησιάζοντας μεταξύ τους συζητούσαν. 2.4.20 Και ο Κλεόκριτος ο κήρυκας των μυημένων στα Ελευσίνια μυστήρια ο οποίος εἶχε πολὺ δυνατὴ φωνή, αφού ἐπέβαλε σιωπὴ, εἶπε: «Ἄνδρες συμπολίτες, γιατί μας ἐξορίζετε; Γιατί θέλετε να μας σκοτώσετε;
---	---

¹ Εναλλακτικά: «δεν ἔκανε τίποτα»

² Ὅταν δηλ. κάποιος ἀπὸ τους δικούς μας πέσει νεκρὸς ἢ πληγωθεῖ

³ Κατὰ λέξη: «θα προηγηθούμε»

⁴ Ενν. θα ἔχω

⁵ Εναλλακτικά: «δε βγήκε ψεύτης»

⁶ Κατὰ λέξη: «προστατευόμενους ἀπὸ τη συνθήκη»

Ἡμεῖς γὰρ ὑμᾶς κακὸν μὲν οὐδὲν πώποτε ἐποιήσαμεν, μετεσχήκαμεν δὲ ὑμῖν καὶ ιερῶν τῶν σεμνοτάτων καὶ θυσιῶν καὶ <u>ἐορτῶν τῶν καλλίστων</u> καὶ συγχορευταὶ καὶ συμφοιτηταὶ γεγενήμεθα καὶ συστρατιῶται, καὶ πολλὰ μεθ' ὑμῶν κекινδυνεύκαμεν καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὑπὲρ τῆς κοινῆς ἀμφοτέρων ἡμῶν σωτηρίας τε καὶ ἐλευθερίας. 2.4.21 Πρὸς θεῶν πατρῶν καὶ μητρῶν καὶ συγγενείας καὶ κηδεστίας καὶ ἑταιρίας, πάντων γὰρ τούτων πολλοὶ κοινωνοῦμεν ἀλλήλοις, αἰδούμενοι καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους παύσασθε ἀμαρτάνοντες εἰς τὴν πατρίδα, καὶ μὴ πείθεσθε τοῖς ἀνοσιωτάτοις τριάκοντα, οἳ <u>ιδίων κερδέων ἔνεκα ὀλίγου δεῖν πλείους</u> <u>ἀπεκτόνασιν</u> Ἀθηναίων ἐν ὀκτῶ μηνὶ ἢ πάντες Πελοποννήσιοι δέκα ἔτη πολεμοῦντες. 2.4.22 Εξὸν δ' ἡμῖν ἐν εἰρήνῃ πολιτεύεσθαι, οὔτοι τὸν πάντων αἰσχιστόν τε καὶ χαλεπώτατον καὶ ἀνοσιώτατον καὶ ἔχθιστον καὶ θεοῖς καὶ ἀνθρώποις πόλεμον ἡμῖν πρὸς ἀλλήλους παρέχουσιν. Ἀλλ' εὖ γε μέντοι ἐπίστασθε ὅτι καὶ τῶν νῦν ὑφ' ἡμῶν ἀποθανόντων οὐ μόνον ὑμεῖς ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς ἔστιν οὗς πολλὰ κατεδακρύσαμεν.	Εμεῖς βέβαια ποτέ μέχρι τώρα κανένα κακὸ δε σας κάναμε, ἀντίθετα πήραμε μέρος μαζί σας καὶ στις πιο σεβαστές τελετές καὶ στις θυσίες καὶ <u>στις πιο λαμπρές γιορτές</u> καὶ ἔχουμε χορέψει μαζί σας καὶ ἔχουμε φοιτήσει στα ἴδια σχολεῖα καὶ ἔχουμε πολεμήσει μαζί καὶ ἔχουμε περάσει πολλοὺς κινδύνους μαζί με σας καὶ στη στεριά καὶ στη θάλασσα καὶ για τὴν κοινὴ σωτηρία καὶ τὴν ἐλευθερία καὶ των δυο μας. 2.4.21 Στο ὄνομα των θεῶν που προστατεύουν τὴν οἰκογένεια τοῦ πατέρα καὶ τῆς μητέρας καὶ στο ὄνομα τῆς συγγένειας καὶ τοῦ συμπεθεριού⁷ καὶ τῆς φιλίας, γιατί πολλοὶ συμμετέχουμε ὁ ἕνας με τὸν ἄλλο σε ὅλα αὐτά, σεβόμενοι καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους σταματήστε νὰ κάνετε κακὸ στὴν πατρίδα καὶ νὰ μὴν υπακούτε στους πολὺ ἀσεβεῖς τριάκοντα, οἱ ὁποῖοι <u>λίγο ἔλειψε νὰ ἔχουν σκοτώσει</u> <u>περισσότερους</u>⁸ Ἀθηναίους για τὸ ατομικὸ τοὺς συμφέρον σε διάστημα ὀκτῶ μηνῶν ἀπὸ ὅσους ὅλοι οἱ Πελοποννήσιοι πολεμώντας δέκα χρόνια. 2.4.22 Καὶ ἐνὼ ἦταν δυνατό σε μας νὰ ζοῦμε ὡς συμπολίτες εἰρηνικά, αὐτοὶ προκάλεσαν μεταξύ μας τὸν πιο αἰσχροῦ ἀπὸ ὅλους καὶ τὸν πιο φοβερό καὶ τὸν πιο ἀσεβὴ καὶ τὸν πιο μισητὸ πόλεμο καὶ στους θεοὺς καὶ στους ἀνθρώπους. Ἀλλὰ βέβαια γνωρίζετε καλὰ ὅτι ὄχι μόνο εσεῖς ἀλλὰ καὶ εμεῖς για μερικοὺς ἀπὸ αὐτοὺς που σκοτώθηκαν τώρα ἀπὸ ἐμᾶς χύσαμε πολλὰ δάκρυα.
--	---

⁷ Εναλλακτικά: «τῆς συγγένειας ἐξ ἀγχιστείας»

⁸ Εναλλακτικά: «ἔχουν σκοτώσει σχεδὸν περισσότερους»

Ὁ μὲν τοιαῦτα ἔλεγεν· οἱ δὲ λοιποὶ ἄρχοντες καὶ διὰ τὸ τοιαῦτα προσακούειν τοὺς <u>μεθ' ἑαυτῶν</u> ἀπήγαγον εἰς τὸ ἄστυ. 2.4.23 Τῇ δ' ὕστεραίᾳ οἱ μὲν τριάκοντα πάνυ δὴ ταπεινοὶ καὶ ἔρημοι συνεκάθηοντο ἐν τῷ συνεδρίῳ· τῶν δὲ τρισχιλίων ὅπου ἕκαστοι τεταγμένοι ἦσαν, πανταχοῦ διεφέροντο πρὸς ἀλλήλους. Ὅσοι μὲν γὰρ ἐπεποιήκεσάν τι βιαιότερον καὶ ἐφοβοῦντο, ἐντόνως ἔλεγον ὥς οὐ χρειή καθυφίεσθαι τοῖς ἐν Πειραιεῖ· ὅσοι δὲ ἐπίστευον μηδὲν ἡδικηκέναι, αὐτοὶ τε ἀνελογίζοντο καὶ τοὺς ἄλλους ἐδίδασκον ὥς οὐδὲν δέοιντο τούτων τῶν κακῶν, καὶ τοῖς τριάκοντα οὐκ ἔφασαν χρῆναι πεῖθεσθαι οὐδ' ἐπιτρέπειν ἀπολλύναι τὴν πόλιν. Καὶ τὸ τελευταῖον ἐψηφίσαντο ἐκείνους μὲν καταπαῦσαι, ἄλλους δὲ ἐλέσθαι. Καὶ εἵλοντο δέκα, ἓνα ἀπὸ φυλῆς.	Αὐτός⁹ λοιπὸν τέτοια λόγια ἔλεγε. Ὅσοι ἄρχοντες εἶχαν μείνει ἀκόμα στον χώρο των συγκρούσεων, οδήγησαν ξανά στην πόλη της Αθήνας¹⁰ αυτοὺς που ἦταν <u>μαζί τους</u> καὶ ἐξαιτίας του ὅτι (οἱ στρατιῶτες τους) ἀκουγαν ἐπίσης¹¹ τέτοια λόγια. 2.4.23 Τὴν ἄλλή μέρα οἱ τριάκοντα πολύ ταπεινωμένοι καὶ χωρὶς οπαδοῦς συγκεντρώνονταν στὴν αἴθουσα τῶν συνεδριάσεων. Καὶ ἀπὸ τοὺς τρεῖς χιλιάδες ὅπου ὁ καθένας εἶχε τοποθετηθεῖ σὲ ὅλα τὰ μέρη τῆς πόλης διαφωνοῦσαν μεταξύ τους. Γιὰτί ὅσοι βέβαια εἶχαν διαπράξει κάποιο σοβαρὸ ἀδίκημα καὶ γι' αὐτὸ φοβούνταν υποστήριζαν ἐντονα¹² ὅτι¹³ δὲν ἔπρεπε νὰ υποχωροῦν σὲ ἐκείνους στον Πειραιά. Ὅσοι ὁμῶς πίστευαν ὅτι δὲν εἶχαν διαπράξει καμία ἀδικία, καὶ οἱ ἴδιοι σκέφτονταν καὶ στοὺς ἄλλους ἐξηγοῦσαν ὅτι δὲν υπήρχε καμία ἀνάγκη γιὰ αὐτές τῖς συμφορές. Κι ἀκόμα ἔλεγαν ὅτι δὲν πρέπει νὰ υπακοὺν στοὺς τριάκοντα οὔτε νὰ τοὺς ἐπιτρέπουν νὰ καταστρέφουν τὴν πόλιν. Καὶ στο τέλος πήραν τὴν ἀπόφαση νὰ ἀφαιρέσουν τὴν ἐξουσία ἀπὸ ἐκείνους καὶ νὰ ἐκλέξουν ἄλλους (ἄρχοντες). Πράγματι ἐξέλεξαν δέκα, ἓναν ἀπὸ κάθε φυλὴ.
--	--

⁹ Δηλ. ὁ κήρυκας

¹⁰ Εναλλακτικά: «στο ἄστυ»

¹¹ Δηλ. ἐκτός ἀπὸ τὰ ἄλλα

¹² Εναλλακτικά: «με ἐμφάση»

¹³ Τὸ «ὥς» στο πρωτότυπο ἐκφράζει υποκειμενικὴ γνώμη («ὅτι κατὰ τὴ γνώμη τους» / «ὅτι ὅπως υποστήριζαν»)